

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

ROMAÜGYEKÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/39/6/2021
MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2021. NOVEMBER 9. 10.00

Helyszín: Váci Fegyház és Börtön, 2600 Vác, Köztársaság út 62.

Tárgy: Romaügyekért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

Langerné Victor Katalin, az BM társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkára köszöntötte a résztvevőket. Elmondta, hogy a munkacsoportülésen a fogvatartotti jóvátételi program bemutatására kerül sor, ami a büntetés-végrehajtásnak (a továbbiakban: BV) egy olyan oldala, amit nem ismernek az emberek. Hangsúlyozta, hogy a Tematikus Munkacsoport munkája során nem vizsgál olyan programot, amit nem ismer. A Munkacsoport tagjai hiteles tolmácsolói lesznek annak a programnak is, amit ezen a helyszínen tapasztalnak.

1. napirend: Fogvatartotti jóvátételi program bemutatása

Schmehl János bv. vezérőrnagy, a BV országos parancsnokának biztonsági és fogvatartási helyettese köszöntőjében elmondta, hogy a börtönök kapuja nyitva áll, az alapvető jogok biztosa szinte valamennyi intézetet meglátogatta már. Hangsúlyozta, hogy nem érdeklődőket várnak, hanem támogatókat, segítőkét abban, hogy a BV valóban el tudja végezni azt a szakmai munkát, ami a visszaesési kockázatok csökkentéséről szól, nem csak befogadástól szabadulásig, hanem azt követően is. Reményét fejezte ki, hogy a jövőben a Tematikus Munkacsoport részére meg tudják mutatni az elvégzett munkát, mihez érdemes csatlakozni, partnernek lenni, munkáltatásban, oktatásban, szabadidő eltöltésben. A jogszabályok szigorú keretet adnak, de van számos, a fogvatartottak mindennapi életével, vagy az állomány képzésével kapcsolatos teendő is. **Schmehl János** hangsúlyozta a visszaesési kockázatok csökkentésének fontosságát. A reintegráció, a fogvatartottak visszavezetése a társadalomba, valamint a jóvátétel összefüggenek. Ennek kapcsán kiemelt téma a foglalkoztatás kérdése. A fogvatartottak foglalkoztatása nem csak munkáltatás, hanem oktatás is, és a kettő együtt valósul meg. A munkakultúra elsajátítása, az értékteremtő munka önbecsülést, felelősségérzetet teremt. Az oktatás kapcsán elmondta, hogy **Kovács Mihály** bv. ezredes, a fogvatartási ügyek szolgálatvezetője szervezi a beiskolázást, amely – akár általános iskolai, akár szakmai képzésre – októberig tart. **Schmehl János** megjegyezte, hogy egy jogosítvány megszerzéséhez is szükséges az általános iskola elvégzése, de fontosnak tartja az érettségi megszerzését is. Szabadulás után a munkaerőpiacon történő elhelyezkedéshez szükséges a megfelelő képzés elvégzése. A munka és az oktatás mellett további cél a szabadidő hasznos eltöltése, amely szakköri jellegű szabadidő eltöltés vagy intézeten kívüli jóvátétel. A súlyos, erőszakos bűncselekményt elkövető fogvatartottak is részt vehetnek a jóvátételi programban, a biztonsági kockázat miatt csak benti jóvátételi munkában. Ahhoz,

hogy valaki ne legyen visszaeső, három dolog kell, visszafogadó környezet, lakhatás és munka. További nagyon fontos tényező, hogy az egyén maga is akarja. A Bűnmegelőzési Tanács segítségével félutas házakat indítottak, jelenleg Szegeden nyílik egy újabb BV finanszírozással. 28 ember már szabadult a félutas ház programmal, melyben a szabadulóknak a lakhatást biztosítják, a munkához jutást pártfogókkal segítik. Az intézetben megszerzett felelősségvállalással, problémamegoldó képességgel, kompromisszum készséggel fiataloktól a székelykorú fogvatartottig mindenki önmagát építi. Az ismételt bűnelkövetés megelőzése a társadalom számára is fontos. **Schmehl János** az állomány képzésével kapcsolatosan elmondta, hogy a magyar társadalom részéről fogékonyságot és figyelmet kérnek, a kiválasztásnál hangsúlyt fektetnek az esély és jogegyenlőség elvére. A képzési rendszer alakításakor a reintegrációs elvek alappillére a megkülönböztetés tilalmának elve. A szolgálati ismeretek területén legfontosabb az emberi méltóság feltétlen védelme, a kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód tilalma. A szakmai munkához megerősítést és további támogatást kérnek, szívesen fogadják az észrevételeket, javaslatokat.

Kovács Mihály bv. ezredes, a fogvatartási ügyek szolgálatvezetője előadásában elmondta, hogy a BV intézetekben a fogvatartottak foglalkoztatására kiemelt hangsúlyt fektetnek. A jóvátételi programok lehetősége már jogszabályi szinten is rendelkezésre áll. A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendeletben rögzítettek szerint a fogvatartottak által okozott és a bűncselekmény következményeként keletkező károk enyhítésében a lehetséges helyreállítási, jóvátételi cselekményekben való közreműködést meg kell tervezni és biztosítani kell a fogvatartottak részére. A Reintegrációs kézikönyv a szakirányítás részéről az intézetek számára ad iránymutatást és támogatást. A jóvátételi programok a helyreállító igazságszolgáltatás eszközrendszerébe tartoznak. A helyreállító, resztoratív gyakorlatok alkalmazása külföldön már a nyolcvanas években, Magyarországon a kétezres évektől kezdett elterjedni. A BV intézetek a szabadságvesztés büntetést töltő elítéltek bevonásával lehetőségeket adnak arra, hogy a közvetlen sértettek helyett a normasértéssel érintett közösség, a társadalom kapjon jóvátételt, helyreállítást a fogvatartottak részéről. Fontos, hogy ennek a folyamatnak az eredményeképpen egy olyan elköteleződés alakul ki, ami a közösség érdekeit is szolgálja, továbbá alkalmas lehet arra, hogy az elkövetőket a jövőben újabb bűncselekmény elkövetésétől visszatartsa. A jóvátétel célja a jogerős szabadságvesztést töltő vagy egyéb jogcímen a BV intézetekben tartózkodó fogvatartottak önértékelését fejlessze, belső motivációt alakítson ki, továbbá a társadalom általi megbocsájtást és a szabadulás utáni elfogadást segítse. A bűncselekmény kompenzálását elősegíti a jóvátétel, továbbá bepillantást enged a BV szervezet falain belül végzett tevékenységébe. Minden jóvátételi programmal érzékenyítik a társadalmat. Nem mindenki elvetemült bűnöző, vannak olyanok, akiknek ez egy botlás, amit jóvá akarnak tenni és változtatni akarnak az életükön. Fontos, hogy ők lehetőséget kapjanak, foglalkozzanak velük a börtönben és a szabadulásukkor esélyt kapjanak arra, hogy a társadalom hasznos tagjaivá váljanak. **Kovács Mihály** hangsúlyozta a fogadó környezet jelentőségét. A jóvátételi munkák fogvatartottakra gyakorolt hatását tekintve elmondta, hogy erősödik a felelősségérzetük, a társadalom irányába érzett szégyenérzetük csökken. A fogvatartottak a programok által új impulzusokat kapnak és hasznosnak érezhetik magukat. Minden jóvátételi program megfelelően előkészített és a programokba a megfelelő fogvatartottak vannak kiválasztva. **Kovács Mihály** a program magyarországi elterjedését tekintve elmondta, hogy 2007-től az Állampusztai Országos BV Intézetben kezdtek el városszépítő tevékenységet végezni, illetve egy fogvatartotti kórus és színjátszó csoport helyi közösségnek adott elő előadásokat, illetve egy bődönhajó restaurálásában fognak közreműködni. A Balassagyarmati Fegyház és Börtönben közterületek rendezésében működtek közre, padokat gyártottak, illetve ezek fenntartásában is részt vesznek. A Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtönben börtönmúzeumot hoztak létre, illetve a történelmi jelentőségű temető helyreállításában működtek közre a fogvatartottak. A

Heves Megyei BV Intézet elsők között volt a városszépítő programokban való közreműködésben, ez a Börtön a városért program volt, amelynek keretében a fogvatartottak az intézet falain belül játszóterek elemeit javították, a falakon kívül pedig különböző tisztítási munkákat hajtottak végre. Magyarországon 2016 óta több, mint 650 alkalommal valósult meg jótételei program, ami közel 4500 fogvatartottat érintett. **Kovács Mihály** előadásában bemutatott további jógyakorlatokat is.

2. napirend: „Mindenki szívében van egy dallam” - Szimfónia Program bemutatása

Langerné Victor Katalin elmondta, hogy a társadalmi felzárkózás területnek a Szimfónia Program a legújabb programja, amely egy dél-amerikai minta átvétele. A programból előkerülhetnek kiugró tehetségek is, de a fő célja, hogy a hátrányos helyzetű gyerekek a zene eszközével hamar sikerélményhez jussanak, egy zenekar tagjaként, akár két-három hang eljátszásával alkotni tudnak. A pályázati kiírás kötelező feladatként tartalmazta a zenekar alapítását, illetve a fellépést. Nem volt kötelező viszont, hogy az oktató zenepedagógus legyen, csak egy nyilatkozatot kellett tenni arról, hogy tud zenélni. A program fontos eleme az integráció, a programban résztvevő gyerekek óvodákban, általános iskolákban más gyermekek részére mutatták be a zenetudásukat. A program további célja a szabadidő hasznos eltöltése, így a bűnmegelőzés is. A program nagykövetői Szalóki Ági, Novák Péter és Kökény Tamás, akik falusi rendezvényeken felléptek a gyerekekkel. Hosszútávon nagy szerepe van a sikerélménynek és a motivációnak. A kottaolvasás megtanulása a gondolkodásbeli képességeket is fejleszti. A program 199 helyszínen zajlik, amire több forrás állt rendelkezésre, de sajnos a Covid-19 járvány miatt kevesebben jelentkeztek. A programból 1 év telt el, a folytatás jelenleg előkészítés alatt áll.¹

Schmehl János gratulált a Szimfónia Programhoz. Megjegyezte, hogy a két programban a hasonlóság, hogy mindkettőben emberekkel foglalkoznak. Hangsúlyozta a nyitottság, a nyitott szív fontosságát, valamint, hogy az értékteremtő foglalkozás üzenet az egész társadalom felé.

Mikesy György a Fáy Károly Hallássérült és Fogyatékos Személyek Egyesülete képviselőjeként gratulált a jótételei programhoz és kapcsolatfelvételt kezdeményezett.

Schmehl János jelezte, hogy megadja az elérhetőségeit.

Langerné Victor Katalin a jótételei program kapcsán hangsúlyozta a visszaesés megelőzésének fontosságát. Megkérdezte, hogy e tekintetben van-e jó példa már működő civil együttműködésre.

Kovács Mihály elmondta, hogy minden együttműködésre nyitottak. Hangsúlyozta, hogy a BV intézetekben végzett munkát az emberek nagyon kevésbé ismerik. A munkájuk részét képezi a foglalkoztatás mellett az oktatás, képzés és a szabadidős tevékenységek, amelyekkel érzékenyítik az elítélteket. Vannak, akik még soha nem dolgoztak, csak bűnözésből éltek. A szabadidős tevékenységek között elérhető konfliktuskezelés, agressziókezelés, kábítószer-prevenció, erőszakmentes kommunikáció a fogvatartottak részére. A programok sikeressége tekintetében hangsúlyozta a megfelelő fogvatartottak bevonásának fontosságát. A nehézség abból adódik, hogy visszajelzés csak akkor van, ha valaki pártfogó felügyelet mellett szabadul, illetve rosszabb esetben akkor, ha valaki visszabukik. Ehhez fontos lenne partnerek részvétele. Erre jó példák az eddig működő félutas házak, amelyek a Váltó-sáv Alapítvány bevonásával működnek. Ebben a programban azok szabadulnak, akiknek nincs hova menniük, mert nincs családjuk, vagy olyan családjuk van, ahonnan egyenes út vezetne a visszaesésbe. Szegeden a leendő félutas ház projektben keresnek civil partnert,

¹ A Szimfónia Program bemutatásában a munkacsoportüléseken a napirend keretében három video spot került levetítésre.

szociális munkásokat, akik a szabadulók beilleszkedését segítik. A félutas házakban az első hónapban biztosítják a bérletet, a tisztálkodó szereket, illetve a munkahelyet. A börtönben nagyon nehéz az önálló életre a benti keretek között felkészíteni a fogvatartottakat, ezért ebben kérnek segítséget. A művészeti szakkörök segítik a tanulásban a fogvatartottakat. Új projektjük a Tízparancsolat színreviteléről szól, 10 BV intézetben keresnek meg fogvatartottakat, akik egy-egy parancsolatra írnak előadást, emellett könyv és CD formájában is megjelenik majd a projekt. A fogvatartottak számára is fontos a megerősítés, a sikerélmény, mert legtöbbször nem tudják, hogy mi rejlik bennünk. A Váci Fegyház és Börtön az önkormányzattal együttműködésben valósított meg olyan programot, amelyben a fogvatartottak kijutottak a városba és tehettek a közösségért. **Kovács Mihály** hangsúlyozta, hogy a börtön tevékenysége során, a befogadás után minden a szabadulásról, a kinti világba történő beilleszkedésről szól. A BV minimális célja, hogy senki ne szabaduljon rosszabb állapotban, mint a befogadásakor volt. Ez a reintegrációs tisztek legfőbb feladata. Megjegyezte, hogy a reintegrációs tisztek nagyon túlterheltek, nemritkán száz emberrel foglalkoznak. A BV kódex lehetővé tesz olyan visszaülleszkedést is, amelyben a BV bíró döntése alapján 10 hónappal a szabadulás előtt a fogvatartott a saját környezetében készülhet a szabadulására. Kap egy elektronikus távfelügyeleti eszközt és otthonról járhat el dolgozni, tanulni. **Kovács Mihály** az együttműködések tekintetében elmondta, hogy együttműködési megállapodást kötöttek már a Vöröskereszttel, a Máltai Szeretetszolgálattal, az egyházakkal, vannak országos és helyi együttműködések is, különböző helyi civil szervezetekkel. Ezek bizonyos időközönként felülvizsgálatra kerülnek annak érdekében, hogy ne üresedjenek ki.

Jakus László a Czinka Panna Roma Kulturális Egyesület képviselőjében röviden bemutatta az Egyesület munkáját. Elmondta, hogy több felzárkózási területen dolgoznak az ország háromnegyedét lefedve, melyek közül legfontosabb a tanoda fenntartás. Ezen túlmenően foglalkoznak képzéssel, foglalkoztatással, különféle szociális és kulturális ügyekkel. Javaslatot tett a BV és civil szervezetek közötti szívességcserére. Például a fogvatartottak lefesternek egy tanoda kerítését, melyért cserébe a tanoda egy karácsonyi műsorral, kis karácsonyi ajándékokkal készülne a fogvatartottak részére. Ez mindkét fél részére hasznos dolog lehet.

Kovács Mihály jelezte, hogy egyeztessenek erről.

Kozma Blanka a Közéleti Roma Nők képviselőjében gratulált a programokhoz. Felhívta rá a figyelmet, hogy a kiskunhalasi konténerkórház építésében fogvatartottak is részt vettek. Jelezte, hogy nem érezte elég hangsúlyosnak, hogy a fogvatartottak milyen erkölcsi vagy anyagi elismerésben részesültek. Továbbá a BV intézetek felújítási munkálataival kapcsolatban is foglalkoztatják a fogvatartottakat. Jelezte, hogy a BV bírók egyre kevésbé élhetnek a fent említett lehetőséggel a szabadulás terén, véleménye szerint inkább szigorodik a rendszer. A társadalmi jóvátétel kapcsán elmondta, hogy sokan letöltendő szabadságvesztést és pénzbüntetést is kapnak. Jelezte, hogy a kapott pénzből a fogvatartottak kifizethetnék a pénzbüntetésüket.

Kovács Mihály jelezte, hogy az említett intézkedés a reintegrációs őrizet, ami más, mint a feltételes szabadságra bocsájtás. A feltételes szabadságra bocsájtást is a BV bíró engedélyezi, de az az ítélet egy részének elengedéséről szól. E felett ügyészségi kontroll van, a BV intézeteken túlmutató dolog.

Füzesi Viktor bv. ezredes, a Váci Fegyház és Börtön intézetparancsnoka hozzátette, hogy a BV bírónak teljesen önállóan van lehetősége dönteni a perbíróság által meghatározott ítélet felülvizsgálatáról, a feltételes szabadságra bocsájtás engedélyezéséről. Azonban valóban van változás a BV bírói gyakorlatban, az erőszakos jellegű bűncselekmények tekintetében van szigorítás. A BV intézetek a fogvatartott magatartása alapján tesznek előterjesztést a feltételes szabadságra bocsájtás támogatására, akár pártfogó felügyelettel, akár a nélkül. A kiskunhalasi projektben történő részvétellel

kapcsolatosan elmondta, hogy ez egy kiemelt és gyorsan végrehajtandó projekt volt, amelyben motiválni és honorálni is szándékoztak a fogvatartottakat, akik nagyjából a dupláját kapták meg ellátmányban, élelemben és pótlékokban.

Langerné Victor Katalin jelezte, hogy a munkacsoportülés után, a börtönlátogatás alkalmával is lesz lehetőség további kérdéseket feltenni.

Lőrincz Marcell a Szubjektív Értékek Alapítvány képviselőjében megköszönte a produktív előadásokat, majd röviden bemutatta az Alapítványt. Elmondta, hogy alapvetően különböző sérülékeny csoportokkal foglalkoznak, és integrációs projekteket valósítanak meg. A Bűnmegelőzési Tanács által támogatott „Art-ravaló” projekt elsősorban állami gondoskodásból érkező fiatal felnőttek számára nyújt intenzív, életkezdést támogató művészeti képzést. Elmondta, hogy volt már arra példa, hogy javító intézetből elítélt, külön bírói engedéllyel feltételesen szabadlábra került fiatal vett részt a projektben. Megkérdezte, hogy tavasszal felkereshetik-e a BV-t azzal, hogy várhatóan ősszel szabadul, kellő motivációval és küzdeni akarással bíró fiatalokat bevonjanak egy ilyen projektbe.

Kovács Mihály jelezte, hogy egyeztessenek erről.

Langerné Victor Katalin megerősítette, hogy a Tematikus Munkacsoport azért jár helyszínekre, mert ezek az együttműködések a terepen történő találkozásokkor születnek. Megjegyezte, hogy ebben egyedülálló ez a munkacsoport.

Mikesy György elmondta, hogy a fogyatékosokkal élők is szegregált intézményekben tanulnak, ahonnan nehezen jutnak ki a munkaerőpiacra. Ilyen szempontból sok a hasonlóság. Keresni kell az innovációt, mint például a pályaválasztás terén a munkadiagnosztikai, pályaorientációs módszertani központ létrehozása, mert nem mindegy, hogy kit mire képeznek. Ez az intézmény Vácott került létrehozásra és egyedülálló az országban. Javasolta szakmai kapcsolat kialakítását a 27 év alatti fogvatartottakra vonatkozóan. Felajánlotta az Egyesület együttműködését a fogvatartottak személyiségének megfelelő munka megtalálásában. Továbbá felhívta a figyelmet arra, hogy a börtönökben is élnek fogyatékos személyek, ezért a fogvatartottakat érzékenyíteni kell a fogyatékosokkal történő együttélésre.

Kovács Mihály jelezte, hogy egyeztessenek az együttműködés lehetőségéről.

Langerné Victor Katalin megerősítette, hogy vannak együttműködési lehetőségek.

Tatai Ferenc a Dráva Menti Romákért Egyesület képviselőjében elmondta, hogy egy barcsi 1.200 fős roma szegregátumban dolgozik, az Egyesület vezetése mellett a Barcsi Roma Nemzetiségi Önkormányzatot is vezeti. Találkozott olyan esetekkel, amelyekben a társadalom számára értékes emberek egy elkövetett hiba miatt kerültek be BV intézetbe. Az a véleménye, hogy a jóvátételi program nem jut ki a többségi társadalom felé, mert a fogvatartottak erről kint már nem akarnak beszélni. A visszaesési kockázat csökkentésére azt a javaslatot tette, hogy a BV intézetek kövessék nyomon azokat a szabadulókat, akik hajlandóak arra, hogy a lakókörnyezetükben hitelesen közvetítsék azt a tapasztalatot, tudást, amit bentről hoznak. Pozitív példaként elmondta, hogy egy három évre elítélt embernek a szabadulása után munkát ajánlott közfoglalkoztatás keretében, majd segítették a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedésében is. Ez a személy jelenleg egyéni vállalkozóként 30 embernek ad munkát, építési munkákban vesz részt. A hozzá hasonló emberek jó példaként szolgálhatnának a BV intézetekben is.

3. napirend: Bátonyterenyei Fáy András Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium átvétele, valamint az iskolában bevezetésre kerülő Gandhi-modell váltással kapcsolatos aktuális tudnivalók

Ignác István, a Gandhi Gimnázium igazgatója röviden bemutatta a Gandhi Gimnázium pedagógiai módszerét. A gimnázium Pécssett található, ahol 200 nappali tagozatos és kb. 100 felnőtt dél-dunántúli diák tanul. A tanulók alapvetően apró falvakból jönnek, városi diák kevés van az intézményben. A gimnázium 27 évvel ezelőtt Európa első cigány nemzetiségi, érettségit adó középiskolája volt. Azóta sem sok ilyen van, néhány található Magyarországon. Az intézmény 4 évvel ezelőtt a hagyomány megőrző és átadó munkájáért UNESCO elismerésben részesült, azonban a gimnázium pedagógiai munkája ennél többet is tartalmaz. Az iskola három intézményegysége a gimnázium, a kollégium és az alapfokú művészeti iskola nagyon szorosan együttműködik, csak így lehet sikereket elérni. Az intézményt támogatja az Arany János Program, melyet a magyar állam működtet 2004 óta a hátrányos helyzetű középiskolai tanulók eredményes érettségi vizsgához jutása érdekében. A programban résztvevő iskolák száma kb. 15-20. Az intézmény eredetileg hat osztályos gimnáziumként indult, de ez a képzési mód 7-8 év alatt megszűnt, mert a 12 éves gyerekeket nehéz a családból elvinni és kollégiumban nevelni. Jelenleg négy évfolyamos gimnáziumi képzés zajlik, több fakultációs lehetőség áll rendelkezésre, művészeti, informatikai, belügyi-rendészeti, katonai ismeretek. Az Arany János Program révén lehetőség van előkészítő évfolyam indítására, amelyben a tanulók mindazon kompetenciái kerülnek megerősítésére, amelyek a sikeres gimnáziumi tanulmányokhoz szükségesek. Ehhez saját tankönyveket is készítettek, komplex tantárgyakat hoztak létre, amelyekben az összetartozó tantárgyakat csoportosították. A felnőtt évfolyamon szintén négy évfolyamos gimnáziumi képzés zajlik. A 10. évfolyamtól kezdődően kapnak számítógépet a gyerekek, amelyet a tanulmányaikhoz használnak, így három év alatt tudják kompenzálni azokat a hiányosságokat, amelyekkel ezen a területen rendelkeznek. Mivel nemzetiségi iskola, minden gyereknek egy cigány nyelvet és népművészetet kötelező tanulni, továbbá nemzetiségi művészeti oktatás és szabadidős tevékenység is működik. A kollégium külsőket nem fogad, de akad néhány kivétel. Sok esetben, főleg az állami gondoskodásból érkező gyerekeknek ez az otthonuk. **Ignác István** hangsúlyozta, hogy a szegénységben és mélyszegénységben élők között a cigányság túlréprezentált, ebből adódóan ez az intézmény nem csak iskola és nem csak otthont ad, de meg kell adnia azt a szociális támogatást is, melyet máshol a családok biztosítanak. Az Arany János Program lehetőséget ad sok fontos és hasznos tevékenységre. A művészeti iskolában 15 évesen kezdenek táncot és zenét tanulni, melynek egyik célja a cigány népművészeti hagyományok átörökítése, másik célja a szabadidő hasznos eltöltése. 2021-ben a BM Társadalmi Felzárkózásért Felelős Helyettes Államtitkársága kezdeményezésére és irányításával a bátonyterenyi Fáy András Technikumban bevezették a Gandhi-modellt. Szeptember 1-jén indult az ezzel kapcsolatos munka, 174 nappali, 28 esti képzésben résztvevő tanulóval, két telephelyen. Ez egy szakképző intézmény, érettségit és szakmát is adó képzésben közszolgálati technikusként, valamint szakképzésben, asztalos, panziós, szerkezetlakatos és hegesztő képzésben 87-87 tanuló vesz részt. Ebben a tanévben ezek mellé a képzések mellé meghirdetésre került a faipari technikus, sportedző, oktatási asszisztens és divatszabó szakképzés, melyre a beiskolázás folyamatban van. A Gandhi Gimnáziumhoz hasonlóan itt is létrehoztak egy munkakört a tehetséges és motivált gyerekek részére a továbbtanulásban történő segítség nyújtására. A beiskolázási munkatárs az intézmény főállású alkalmazottja. A BM az intézmény működéséhez jelentős forrást biztosít. Ebből a támogatásból a kollégium felújítása és bővítése megkezdődik, jelenleg 15 fő lakja a kollégiumot. Szeptembertől működik a kollégiumban pszichológus, fejlesztő pedagógus és korrepetáló tanárok alkalmazása, hasonlóan a Gandhi Gimnázium kollégiumához. Tervezik a művészeti oktatás elindítását is, az előzetes felmérés alapján a gyerekek jelentős része szeretne zenélni, táncolni, festeni. A szakképzésben alapvetően van állami ösztöndíj, de ezen felül

meghirdetésre került egy tanulmányi ösztöndíj a 9. évfolyamon tanulmányi eredménytől függően. Ennek az a fő célja, hogy a gyerek ne hagyja el az iskolát. 10. osztálytól 5-10 ezer forintos tanulmányi ösztöndíj kerül megállapításra. Ezeket a 2021. októberi tanulmányi átlag alapján kapják is a diákok. A BM támogatásból meghirdetésre került a kollégista tanulók számára az ingyenes, illetve a támogatott étkezés. Az alapelv az, hogy a Gandhiban vagy a Fáyban tanuló diákok megkapják a szükséges alapellátást, lakhatást, étkezést és a hazautazás költségét. Ezek azok a mentális és fizikális alapok, amelyre a tanulást lehet építeni. A jogosítvány pályázat jelenleg hat fő részére áll rendelkezésre, valamint további programok és eszközök biztosítása valósítható meg a támogatásból. **Ignác István** jelezte, hogy az érdeklődőket szívesen látják mindkét intézményben.

Langerné Victor Katalin jelezte, hogy a Tematikus Munkacsoport következő ülése Bátonyterenyén lesz. Hozzátette, hogy személyes missziójának is tekinti ezt a programot, tapasztalatai szerint Nógrád megyére nem figyel az ország, a fejlesztések nehezen jutnak el erre a területre, a felzárkózási programokban is nehezen találtak partnereket. A Gandhi Gimnázium tagintézményének megvalósítása kapcsán számos más helyszín is felmerült, de több érv is szólt Bátonyterenyé mellett. A rendelkezésre álló adatokkal be tudták bizonyítani, hogy itt nagy segítségre van szükség. A nagy fejlődést a Gandhiban is az hozta meg, hogy felerősödött a művészeti nevelés, erre nagy támogatást adtak. Ha a Fáyban sikerül ezt a jó módszert átadni, akkor ott is megtörténik majd a változás és az ott élők elhiszik majd, hogy ez nem egy átmeneti segítség.

Jakus László gratulált a program megvalósításához. Elmondta, hogy kb. 5 évvel ezelőtt adott le egy javaslatcsomagot, amelyben szerepelt, hogy a Gandhi Gimnáziumnak legyenek regionális intézményei. Kérte, hogy ne kelljen 27 évet várni egy újabb intézmény megvalósítására. A Szimfónia Programmal kapcsolatban elmondta, hogy nem hitt a program országos kiterjesztésében, de gratulált az elért eredményekhez. Kérte, hogy kerüljön újra kiírásra a pályázat. Jelezte, hogy a Czinka Panna Egyesület is részt venne a programban. Kérte, hogy kerüljön bővítésre a program, mert a források 50%-át elviszi az eszközvásárlás. Javasolta, hogy indítsanak hangszergyűjtő akciót, esetlegesen megunt, működőképes hangszerekkel.

Langerné Victor Katalin megerősítette, hogy tervezik további intézmények bevonását a Gandhi-programba. Megköszönte a Szimfónia Programmal kapcsolatos ötletet, azonban felhívta rá a figyelmet, hogy a használt, elhanyagolt hangszerek felújítása sokba kerülhet, de a hangszer ajándékozásnak valóban akár eszmei értéke is lehet. **Langerné Victor Katalin** további hozzászólás hiányában az ülést lezárta.

A munkacsoportülés résztvevői a tanácskozás után meglátogatták a váci börtön kápolnáját, ahol a vallási részleg fogvatartottjainak előadását tekintették meg a résztvevők. Ezt követően megtekintették a börtönben létrehozott emlékhelyet.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: dr. Kanta Tamás titkárságvezető, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Jóváhagyta: Langerné Victor Katalin társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkár, BM